

Splošne vesti

SEJA PREDSEDNIKOV SEKCIJ JUU V BEOGRADU.

Dne 14. decembra t. l. zborujejo v Domu JUU v Beogradu predstavniki sekcij s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje izjave Izvršnega odbora JUU in predstavnikov opozicije — brez debate.
 2. Izprememba pravil JUU na osnovi predloga ljubljanske skupščine — z debato.
 3. Pravilnik za skupščine — z debato.
 4. Razgovor o sklicanju bodoče skupščine.
 5. Sklepanje o vodstvu Udruženja do bodoče skupščine in o dnevnem redu te skupščine.
 6. Priprava liste kandidatov za Izvršni odbor z osebami obojestranskega zaupanja.
- Upati je, da se bodo zastopniki sporazumeli v vseh točkah, da nastopi v JUU zopet mir in red, ki nam je potreben v interesu prosvetnih, šolskih in stanovskih interesov. Zastopnik sekcije JUU za dravsko banovino je predložil tej seji predlog za izpremembo pravil v smislu sklepov odbora za pravila na ljubljanski skupščini v zvezi s komunikacijem predstediškega zbora sekcije za dravsko banovino. Istočasno je predložil tudi projekt skupščinskega poslovnika. Oboje je bilo naročeno, da izdela sekcija za dravsko banovino. Na sejo je odpotoval predsednik sekcije za dravsko banovino tov. Ivan Dimnik.

V OBRAMBO UČITELJSTVA KMETSKO IN GOSPODINSKO NADALJEVALNIH ŠOL.

»Pohod« z dne 9. dec. t. l. št. 49. prinaša v obrambo kmetjsko in gospodinsko nadaljevalnih šol sledeči dopis predsednika sekcije JUU za dravsko banovino tov. Ivana Dimnika:

Kmetjske in gospodinske nadaljevalne šole.

»Pohod« z dne 18. novembra, št. 46. je priobčil dopis o gornji zadevi, ki vsebuje težko obtožbo omenjenega šolstva v njega osnovnih linijah.

Ne bom se spuščal v vprašanje, ali naj bo to šolstvo »kmetjsko« ali »kmetijsko«, ker je to vprašanje že rešeno s §§ 7, 16, 154 in 155 zakona o narodnih šolah in s čl. 19. Uredbe o notranji ureditvi ministrstva prosvete ter pomeni vsako odstopanje od teh določil neizvajanje zakona.

O pripravi učiteljstva za to šolstvo ter izpolnitvi te priprave za drugo etapo povzdige tega šolstva, bi se dalo govoriti na resen, a ne omalovažujoč način. Vsekakor je pa pedagoško-didaktična izobrazba vsakega delavca na teh šolah osnovnega pomena in se ne more iti preko nje. Iz tega razloga je naročilo podrejeno to šolstvo tudi prosvetni upravi. Spricu nad 200 omenjenih šol v naši banovini, ki so bile osnovane v velikim naporu in poštrevnostjo, je jako omalovažujoče izražanje »o nekaj nadaljevalnih šolah v dravski banovini«.

Povsem nekvificirane so pa insinacije partikularizma in verske nestrpnosti, naravnost nekritična je pa izjava pisca, da idejna usmerjenost tega šolstva ni v soglasju z državno idejo. To kaže na popolno nepoučenost pisca v pogledu pravilnika učnih načrtov in odlokov kr. banske uprave glede tega šolstva.

Omenjeni očitki ne pada samo na referenta kamor je neopravičeno meril anonimni pisec, temveč tako obtožuje tudi kr. bansko upravo, pod katere vrhovnim nadzorom

je to šolstvo in ki je izdajala odredbe glede smeri tega šolstva in tudi na vse učiteljstvo, ki je vodilo in poučevalo na teh šolah. — V tem oziru ni nikakega izmikavanja!

Dolžnost sekcije jugoslovanskega učiteljskega udruženja je bila opozoriti prizadeto učiteljstvo na obdolžitve.

Pričakovali smo, da bo pisec popravil svojo zmotu ter se sramoval svojega dejanja. Toda ne! V 48. številki lista tudi niso bili priobčeni številni dopisi učiteljstva teh šol, pač pa ponovni in skoro še bolj nekvificiran izpad anonimnega pisca. V dopisu je sicer nasipanega nekoliko peska v oči učiteljstvu, kar pa ne ovira, da bi se ne videli dobro. Očitki so ponovno iznešeni!

Samo eno vprašanje na anonimnega pisca: Kje so bili pisec in vsi njegovi pripadniki tedaj, ko se je orala trda ledina za to šolstvo? Kdo se upira tudi eventualni izpolnitvi načrta? Kje in kdaj je anonimni pisec iznesel še kake konkretne predloge v tem pogledu?

Z anonimnim izpadanjem po časopisju ne bomo rešili ne strokovnih in ne nacionalnih problemov! Najmanj osnove pa ima tendenca naperjena proti referentu, bodisi v stvarnem ali nacionalnem pogledu, ker manjka piscu temeljna osnova za objektivno izrekanje sodbe v tem vprašanju, preko katere ne smemo iti in jo moramo upoštevati tudi kot temeljno bazo nacionalizma, t. j. — poštenost.

ZA POŠTENOST PRI DOPISOVANJU V JAVNE LISTE.

»Pohod« z dne 3. dec. t. l. št. 43. prinaša v obrambo poštenosti pri dopisovanju v javne liste in v obrambo javne morale pri kritiki in v javnem življenju sploh, osobito pri nacionalnih zahtevah, sledeči dopis:

Zdrav nacionalizem naj temelji na zdravi etiki — poštenosti!

V »Pohodu« z dne 25. nov. t. l. je bila objavljena notica »Himna metli«, v kateri se navaja, da je bil nameščen neki učiteljski abiturient »prepričan punktaš« in ne ravno »sijajen dijak«. Zadeva diši po javni anonimni denunciaciji. Vprašanje opravičenosti ali neopravičenosti prizadetega abiturienta do službe pušča v stran in naj se podeli služba bolj upravičenim, ako so podani razlogi za to. Nikakor pa ne moremo pri tem primeru mimo izbire sredstev za njegovo odstranitev. Zdrav nacionalizem mora bazirati na poštenosti, zato tudi »nacionalnih« zahtev, katerim so podlaga nepoštena sredstva, ne moremo odobravati. Pisec se najbrže niti zavedal ni, kaj se pravi žigosati mladega, neizgrajenega človeka — opravičeno ali neopravičeno — s »punktašem«, da mu tako dejanje uniči lahko eksistenco za vse življenje! In to vse radi — kruhoborstva! Nehajmo vendar že enkrat s »punktaši«, ko bi lahko navedel nešteto primerov, kako se ta »šlager« v nešteti primerih tudi zlorablja. Poštenost mora biti predvsem podlaga pri objavah, ki se sklicujejo na nacionalne ozire in ki naj grade, ne pa — ubijajo!

V Ljubljani, 1. decembra 1933.

Ivan Dimnik,

predsednik sekcije JUU za drav. banovino.

—Božične počitnice. Prosvetni minister je odredil, da bodo trajale božične počitnice na vseh srednjih in osnovnih šolah od 23. decembra do vštetega 9. januarja 1934.

njen in razpreden sistem ljudskih visokih šol. Največje število kmetijskih šol pa imajo — kakor kaže statistika — V Zedinjenih državah Amerike in v Nemčiji.

Razmerje med Francijo in Nemčijo vpliva tudi na francosko prosvetno politiko. Francija hoče telesno zdrav in močan rod. Telovalba in sport postajata eden glavnih predmetov francoske šole. Ne zanemarjajo nobene panoge. V zadnjem času je izšel iz pariškega prosvetnega ministrstva dekret, ki vpešča v vse šole obvezni pouk v plavanju. Mladina se bo vežbala v tem tudi v zimskih mesecih. V ta namen bodo za plavalni pouk na razpolago že obstoječi bazeni, pri šolah pa bodo gradili odslej tudi nove. V svrhu propagande za plavalni pouk opazimo v poslednjem času tako v francoskih dnevnikih kakor tudi v revijah številne slike, ki prikazujejo mladi francoski rod, kako se vežba pod vodstvom svojega učiteljstva v plavanju. Pri tem pouku so vsi le v kopalkah — učenci in njih učitelji.

Tudi na Danskem občuti šolstvo vse težave gospodarske krize. Iz budžetnih »razlogov« ne odpravljajo več novih učilnic, niti ne morejo namestiti že dosedanjih učiteljskih abiturientov. Še več! Iz uvodoma omenjenih težav je parlament opolnomočil dansko vladu, da zapre tri učiteljske šole.

Letos se je vršil 35. redni kongres bolgarskega učiteljskega saveza (BUS). Izbrali so na njem novo savezno upravo. Kongres je posetil tudi minister prosvete, ki je imel na učiteljstvo simpatično sprejet govor. Poudarjal je, da bo njegovo ministrstvo upoštevalo vse težnje učiteljskega stanu in srčno rado sodelovalo z BUS pri napredku šolstva in narodne prosvete.

»Heroldo de esperanto«, časopis naših esperantistov, ki izhaja v Kölnu ob Renu, gre kot glavno njihovo glasilo na vse strani našega planeta. Ima tudi posebno prilogo za na-

— Narodna odbrana v Ljubljani proslavlja rojstni dan Nj. Vel. kralja in 25 letnico ustanovitve N. O. v Beogradu. V počaščenje rojstnega dne bo 16. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani Kazine slavnostna akademija z res lepim vzporedom. Vabimo učiteljstvo Ljubljane in okolice, da se te proslave udeleže v čim večjem številu. Vstopnice se dobijo v predprodaji v Zvezni knjigarni v Selenburgovi ulici 7.

— Triletnica banovanja g. bana dr. Marušica. Te dni so potekla tri leta od dne, ko je zasedel dr. Marušič bansko mesto. Ob tej priliki posveča »Kmetjski list« g. banu uvodnik, v katerem omenja vsa prizadevanja, delo in uspehe bana g. dr. Marušiča. Gospod ban, ki je tudi šoli in učiteljstvu naklonjen, je in z vso vnamo podpira prizadevanje stanovske organizacije.

— Sokolska vzgoja jugoslovanske šole in učiteljstvo. V nedeljo 17. decembra na rojstni dan Nj. Vel. kralja bo oddajala radio postaja Beograd predavanje našega tovariša Dušana Bogunovića: »Sokolska vzgoja jugoslovanske šole in učiteljstvo«. Začetek predavanja točno ob 15. uri 15 min. Zaradi aktualne teme opozarjamo učiteljstvo na to predavanje.

— Podporni sklad Učiteljske samopomoči. V poslednjem času je prejela uprava US več prošenj, ki z njo prosijo zadržni člani podpore. Ker provzročajo s tem upravi nepotrebno delo in stroške, opozarjamo cenjene zadržnike, da mora načelstvo po sklepu zadržnega občnega zbora najprej sestaviti pravilnik in ga predložiti prihodnjemu občnemu zboru v odobriti. Po tem pravilniku bo moglo in smelo dajati načelstvo US podnoro šole po preteku 12 mesecev, ko je oblast potrdila spremembo zadržnih pravil. To bo 1. julija 1934. Dotlej je vsaka vloga za podporo brezpredmetna. Zadržniki US, upoštevajte to!

— Brezposelni učiteljski abiturienti so se tudi v Zagrebu začeli združevati. Kakor pri nas, tako je tudi v savski banovini precejšnje število brezposelnih absolventov učiteljskega. Da bi ostali v zvezi z učiteljstvom, jim je zagrebško učiteljsko društvo »Jedinstvo« priredilo tečaj, nakar je bil kot v Ljubljani osnovan odsek brezposelnega učiteljstva: Naloga tega odseka je skrbeti za to, da se brezposelni učiteljski naraščaj ne odtuji poklicu, za katerega se je pripravil. V ta namen je urejena tudi v Zagrebu posebna čitalnica, kjer bodo imeli na razpolago strokovno čtivo in kjer bodo prišli tudi v stike z zagrebškim učiteljstvom.

— Železniške legitimacije za civilne in vojaške upokojence, invalide in njih rodbine. Vsi upokojenci in njih rodbine, katerim so bile izstavljene legitimacije leta 1929, in jim bo torej potekla petletna doba ob koncu tega leta, se pozivajo, da jih predložijo do 31. decembra 1933. finančni direktorji, odseku za računovodstvo-pokojniški referat — v Ljubljani. — Za izstavitev novih legitimacij naj se prošnjam priloži slika, znesek Din 10 — in zadnji knjižni izpisek čekovne nakaznice. — Legitimacije samo za podaljšanje za 1. 1934. pa naj se predložijo čimprej, najkasneje pa do 20. januarja 1934.

— Boč. — Upravni odbor SPD Boč je razposlal h koncu novembra mnogim p. n. učiteljskim zborom okrožnice ter v njih obrazložil svoje težnje. Statistika od postanka razglednega stolpa dalje jasno priča, da se je uveljavil Boč radi svoje divote in lahke dostopnosti kot najbolj priljubljena točka zlasti za šolske izlete in ekskurzije (v 3 letih 126 šol). Če torej vpoštevamo, da sta se podruž-

nici v Poljčanah in Rogaški Slatini ob gradnji bočke SPD pozicije zadolžili kljub svoji minimalni finančni možnosti za 70.000 Din in jima je še v ugodnih letih 1930. in 1931. uspelo amortizirati dolg na 27.000 Din, tedaj je pač umljivo, da sta odbora opravila v občo korist relativno ogromno delo. Nadaljnje uspehe pa je tok časa docela onemogočil. SPD Boč danes vzlic jekleni borbi sam ni več v stanju kljubovati neljubim posledicam, zato prosimo veceenjene tovariše in tovarišice, prispevajte z malenkostjo potom poslane položnice k ohranitvi postojanke, k premostitvi v boljše čase! Vsem dosedanjim dorovalcem najlepša hvala!

O. Kovačič, tajnik.

Osebnе zadeve

—i Napredovali so v VIII. skupino: Pirnat Josip iz St. Jerneja; zabavilji Gregorič Amalija iz Hrastnika in Konečnik Zofija iz Guštanja; Pivk Franja iz Horjula; Krivograd Josipina iz Guštanja; Geč Ivan od Sv. Marjete; Rabič Marija iz Dvora; Stefanciosa Andrej iz Studencev; Kuharič Irma iz Cvena; Slokan Filip iz Trbovelj; Sonnenwald Josipina iz Črne; Bajde Oton iz Maribora; Miklave Franja iz Makol. — V V. skupino: Kosi Mirko od Sv. Barbare; Wudler Rudolf iz Petrovč; Kavčič Pavlina iz Višnje gore; Majer Drago od Sv. Marjete; Bregant Henrik iz Ruš; Mešček Ana iz Krčevine; Ambruš Ana iz Ruš; Tavčar Gizela iz Domžal.

—i Prevedeni so v uradniško skupino: Roš Franciška iz Moščancev; Sušteršič Marija iz Boštanja; Zener Viljem iz Senogave; Vollmaier Karol iz Mute; Markič Marjeta od Sv. Stefana; Ferline Anton od Sv. Trojice; Merčun Ciril iz Peč; Kezele Ljudmila iz Dvora; Banko Marija iz Koroške Bele; Koželj Marija od Sv. Benedikta; Purnis Ana iz Komende; Trpin Stefan iz Polhovca gradca; Meško Jakob iz Trdkove; Kunsterle Franja, zabavilja, iz Litije.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

KNJIGARNA

UČITELJSKE TISKARNE

Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

Učiteljska knjigarna podružnica

Maribor — Tyrševa ulica šte. 44

Oddelek za učila

Ljubljana
Maribor

Drobiž iz učiteljske torbe

(Nabral — nč.—.)

Nedavno je preteklo 25 let od smrti pesnika Silvija S. Kranjčevića, ki je bil po poklicu naš stanovski drug. Rodil se je 1865. l. v Senju, kjer je dovršil gimnazijo, nakar je prestopil v bogoslovje. Nadarjenega dijaka so poslali celo v Rim, kjer naj bi nadaljeval bogoslovsko in filozofsko nauko. Mlademu nacionalistu ni bilo všeč tedanje duhovniško življenje Petrovega mesta, nenadno je slekel duhovniško obleko, zapustil Rim in se vrnil v domovino. V Zagrebu je dokončal pedagoške nauke, postal je učitelj, položil pa je tudi izpit za meščanske šole. Z namenom, da se ves postavi v službo nacionalne misli, je odšel učiteljevat v tužno Bosno. Služboval je v Mostaru, Livnu, Bijelini in Sarajevu. Tu je tudi urejeval »Nado« — leposlovni list.

Kot literat je sodeloval pri raznih listih in revijah že kot dijak. L. 1885. mu je izšla izpod tiskarskega stroja samostojna zbirka pod naslovom: »Bugarkinje«. Stiriinajst let kasneje pa mu je izšla »Matica Hrvatska«: »Izabrane pjesme«. Ze po njegovi smrti. l. 1912., so izšle pesnitve »Trzajje«. Istega leta je izdalo Društvo hrvatskih književnikov njegove »Pjesme«. Ta zbirka je izšla v najlaksuriznejši izdaji in z ilustracijami.

S ponosom lahko pristojevamo Kranjčeviću v naše učiteljske vrste. Srbohrvatska literatura ga postavlja na eno svojih prvih mest zaradi njegovih del, ki so globoka in originalna po koncepciji in dikciji. Njegovi ideali so bili: Človek, Narod in Človečanstvo. V vseh svojih pesnitvah je bil vnet borec v nacionalnem pokretu in je prisegal kot tak na jugoslovanski in na vseslovanski prapor!

Prva kmetijska šola za strokovno izobrazbo kmečke mladine je bila ustanovljena — kakor pomni zgodovina pokreta kmetijsko-nadaljevalnega šolstva — v 18. stoletju na Danskem. Tam imajo tudi najbolj spopol-

predek turizma: »La bela mondo«. V eni zadnjih števil je napisal naš tov. Peter Golobič, šolski upravitelj iz Primskovega pri Litiji celostranski članek pod naslovom: »Gorenjsko, la perlo de Slovenio«. Naš priznani esperantist, ki je že o svojem predmetu predaval lani na sreskem zboru lititskega JUU o esperantu, je s člankom napravil gotovo veliko uslugo naši ožji domovini. Spis o Gorenjski krajso štiri slike: Ljubljane, Bleda, Kranjske gore in Bohinja.

Za širjenje lepe, nacionalne knjige so letos v Beogradu napravili korak dalje. Lansko leto so v spomin stoletnice, od kar so natisnili prvo knjigo v Beogradu, priredili pod pokroviteljstvom društva »Cvijete Zuzorić«, ki družijo prijatelje umetnosti, dan lepe knjige. Na osnovi izkušenj lanskega leta pa so raztegnili propagando za širjenje dobre knjige na dneve od praznika Ujedinjenja do Miklavževega. Protektorat nad prireditvijo je prevzel sam prosvetni minister dr. Radenko Stanković, ki je imel tudi uvodno besedo ob priliki otvoritve v Umetniškem paviljonu na Kalemegdanu. Tam je skozi vseh pet dni predavanje o pomenu lepe knjige, lepega šolstva in o naših književnikih. Vrši se javno čitanje del prvih naših avtorjev in glasbene prireditve. Vse to z namenom, da se privabi čim več publike, za katero so priredili seznam okrog 2000 raznih knjig, ki se prodajajo z izredno nizko ceno. V službo lepe knjige se je postavil ves kulturni Beograd. V okviru teh dni pa se vrši tudi loterija s 500 dobitki — književna izdajanja, monografije, albumi i. t. d. — v korist podpornega fonda za obolele književnike in umetnike.

»Jelarjevi čuvaji«, ki jih je napisal s psevdonimom »France Podlipnik«, priznan naš slovenski pisatelj, ki je sodeloval že tudi v Vodnikovih družbi, je tudi sotrudnik našega glasila »Učiteljski tovaris«, so prišli sedaj na naše knjižne police. Knjiga je okusno opremljena in čedno ilustrirana in kar je glavno, zanimivo pisana, ter jo je pravkar izdal kon-

zorec »Jutra«. Jelarjevi čuvaji vsebujejo motive na pse in njih zvestobo ter burkarije, ki so jih uganjali z njimi Jelarjevi otroci in njih prijatelji. V knjigo je povezanih 5 mičnih povesti o zvestih hišnih čuvajih pod naslednjimi poglavji: 1. Ruselj je doslužil, 2. Pik in Karo in junaštva Tončeva, 3. Usoda nesrečne Vidre, 4. Kako je Rumelj služil za konjička, 5. Digo — zvest do groba.

Posamezne prizore oživljajo ilustracije Nika Pirnata. Vezana knjiga stane 16 Din in se dobi tudi v naši Učiteljski knjigarni in Ljubljani in v njeni mariborski podružnici. »Jelarjevi čuvaji« sem prinesel za čitanje svojim šolarjem. Vsi — zadovoljni! Zato knjigo z mirno vestjo priporočam za naše šolske in sokolske knjižnice. Je pa tudi primerno božično in novoletno darilo za naše male čitatelje. Mladina bo lepe vzgojne in poučne knjige zelo vesela.

Šuligojevi pevci so vzdramili »Grlico«

Vsi se še živo spominjamo uspehov in lavorik, ki si jih je nabral »Trboveljski Slavček« koderkoli na svojih turnejah.

Pred leti je bil dirigent Šuligoj v velikih zadregah in škripcih. Ne zaradi svojih ptičev in ptič, pač pa zato ker mu je primanjkovalo primernih in dobrih mladinskih skladb za njegov zbor. Naše šolske pesmarice mu niso mogle nuditi veliko! Ni bilo potrebnega teksta, še manj pa je bilo dobrega notnega gradiva in materiala, ki bi naj ustrezal potrebam in zahtevam mladinskih pevskih zborov. Vsak čas je bilo treba stopiti v osebne stike s posameznimi skladatelji, ki so morali pisati tako rekoč po — naročilu. Ni se preveč čudimo temu, da se je moral po prvih koncertih sam zborovodja zahvaljevati skladateljem, da so rešili zbor in tako pripomogli k prvim koncertnim uspehom »Trboveljskih Slavčkov«.